JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN MISCHO
11 päivänä kesäkuuta 2002 [1]

1. Ranskan tasavalta vaatii yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Ranskan kehitystukena myöntämästä valtiontuesta Saint-Pierren ja Miquelonin saarilla liikennöivälle Alstom Leroux Naval -telakalla rakennetulle Le Levant -matkustaja-alukselle 25 päivänä heinäkuuta 2001 tehdyn komission päätöksen 2001/882/EY [2] (jäljempänä riidanalainen päätös).

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

2. Laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/684/ETY [3] 4 artiklan 7 kohdassa säädetään seuraavaa:

"[l]aivanrakennukseen ja -jalostukseen liittyviä tukia, jotka on myönnetty kehitysapuna kehitysmaalle, ei lueta kattoon kuuluviksi. Niitä voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos ne ovat OECD:n työryhmän N:o 6 edellä kohdassa 6 tarkoitetun järjestelyn 6, 7 ja 8 artiklan tulkintaa koskevan sopimuksen määräysten mukaisia tai mainitun sopimuksen myöhempien lisäysten tai korjausten mukaisia.

Tällaisista yksittäisistä tukiohjelmista on etukäteen ilmoitettava komissiolle. Se tarkistaa aiotun tuen 'kehitys'osuuden ja varmistaa, että tuki kuuluu ensimmäisessä alakohdassa mainitun sopimuksen soveltamisalaan."

II Riidanalainen päätös

3. Riidanalaisen päätöksen ne perustelukappaleet, joista selviävät nyt esillä olevaa

1 — Alkuperäinen kieli: ranska.
2 — EYVL L 327, s. 37.
3 — EYVL L 380, s. 27.

asiaa koskevat tosiseikat, kuuluvat olennaisilta osiltaan seuraavasti:

"Euroopan yhteisöjen komissio, joka

— —

sekä katsoo seuraavaa:

I Menettely

1) Komissio sai vuoden 1998 lopulla *Lloyds List* -julkaisussa ilmentyneestä lehtiartikkelista tietoonsa, että ranskalaisen Alstom Leroux Naval -yrityksen 228,55 miljoonan Ranskan frangin (FRF) sopimushintaan rakentama matkustaja-alus *Le Levant* oli rahoitettu aluksen rahoittaneille sijoittajille myönnetyin verohelpotuksin. Myönnetyistä tuista ei ole ilmoitettu komissiolle. Komission pyynnöstä Ranska toimitti hanketta koskevat tiedot 12 päivänä toukokuuta 1999 päivätyllä kirjeellä. Komissio pyysi lisätietoja 4 päivänä kesäkuuta 1999 päivätyllä kirjeellä, johon Ranska vastasi 19 päivänä elokuuta 1999 päivätyllä kirjeellä. Ranska esitti huomautuksensa 12 päivänä tammikuuta ja 14 päivänä kesäkuuta päivätyillä kirjeillä, Viimeksi mainittu kirje sisälsi Compagnie des Îles du Levant -yhtiön (jäljempänä CIL) asianajajien menettelyn yhteydessä esittämät huomautukset. Komissio pyysi jälleen lisätietoja 26 päivänä helmikuuta 2001 päivätyllä kirjeellä, johon Ranska vastasi 30 päivänä huhtikuuta ja 11 päivänä kesäkuuta 2001 päivätyillä kirjeillä.

2) Komissio ilmoitti Ranskan viranomaisille 2 päivänä joulukuuta 1999 päivätyllä kirjeellä — — päätöksestään aloittaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely.

3) Komission päätös menettelyn aloittamisesta on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* [5.2.2000].[4] Komissio on pyytänyt asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä tuesta.

— —

II Yksityiskohtainen kuvaus tuesta

5) Tuki myönnettiin vuonna 1996 *Le Levant* -matkustaja-aluksen hankin-

4 — EYVL C 33, s. 6.

taan yksityisille sijoittajille, jotka olivat [X]-yhtiön aloitteesta perustaneet merenkulkualan yhteisyrityksen. Tämän jälkeen alus vuokrattiin CIL:lle. CIL on ranskalaisen Îles du Ponant -yrityksen tytäryhtiö, ja se on rekisteröity Wallis- ja Futunasaarille. Sijoittajille annettiin oikeus vähentää sijoitusosuutensa verotettavasta tulostaan. Näiden [yhteensä noin 78 miljoonan FRF:n suuruisiksi arvioitujen] verohelpotusten ansiosta CIL voi liikennöidä aluksella edullisin ehdoin. Sijoittajilla on oikeus ja velvollisuus myydä osuutensa [yhtiölle X] viiden vuoden kuluttua eli vuoden 2004 alussa. Myös CIL:llä on oikeus ja velvollisuus ostaa osuutensa [yhtiöltä X] hintaan, jossa voidaan ottaa huomioon tuen määrä. Tuen myöntämisen ehtona oli, että CIL harjoittaa aluksella pääasiassa Saint-Pierreen ja Miqueloniin sekä niiltä pois suuntautuvaa liikennettä vähintään viiden vuoden ajan 160 päivänä vuodessa.

— —

V Tuen arviointi

16) Alukselle myönnettyä tukea on tarkasteltava neuvoston direktiivin [90/684/ETY] 4 artiklan 7 kohdan nojalla, koska aluksen rakentamiseen vuonna 1996 myönnetyn tuen väitetään olevan kehitystukea vuonna 1992 hyväksytystä tukijärjestelmästä (Ponsin laki).

17) Direktiivin [90/684/ETY] 4 artiklan 7 kohdassa säädetään, että kehitysapuna kehitysmaalle myönnettyjä tukia voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos ne ovat OECD:n työryhmän nro 6 laivavientiluottoja koskevan järjestelyn 6, 7 ja 8 artiklan tulkintaa koskevan sopimuksen määräysten mukaisia tai mainitun sopimuksen myöhempien muutosten mukaisia (jäljempänä OECD:n säännöt). Komissio tarkistaa aiotun tuen kehitysosuuden ja varmistaa, että tuki kuuluu edellä mainitun sopimuksen soveltamisalaan.

— —

21) Kuten komissio on ilmoittanut aloittaessaan 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn, hanke on OECD:n sääntöjen [jotka koskevat maata, jonka lipun alla alus liikennöi, sen omistajan kotipaikkaa sekä tuen julkista luonnetta ja intensiteettiä] mukainen.

22) Kehitysosuutta koskeva sääntö ei kuitenkaan täyty tässä tapauksessa. Tärkein tekijä on se, että Ranskan arviot taloudellisista vaikutuksista perustuivat olettamukseen, että alus poikkeaa Saint-Pierren ja Miquelonin saarilla 50 kertaa vuodessa (160 päivänä toukokuun lopun ja lokakuun alun välisenä aikana, jolloin alueen ilmasto-olot ovat risteilylle suotuisat). — —

23) Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Ranskan viranomaisten 30 päivänä huhtikuuta 2001 päivätyllä kirjeellä toimittamien tietojen mukaan Saint-Pierre ja Miquelon kuuluivat yhdeksään risteilyohjelmaan (lähtö- tai määräsatamana) vuonna 1999 ja 11 ohjelmaan vuonna 2000. Vaikka Saint-Pierre oli risteilyjen lähtö- tai määräsatamana, Saint-Pierren satamassa poikettiin vuosina 1999 ja 2000 ainoastaan 11 kertaa. Ranskan viranomaisten alkuperäisten arvioiden mukaan poikkeamisia olisi kyseisinä vuosina pitänyt olla 100.

24) Edellä mainitun 30 päivänä huhtikuuta 2001 päivätyn kirjeen mukaan Saint-Pierre on vuonna 2001 lähtö- tai määräsatamana 18 risteilylle. Risteilyistä viisi on uudentyyppisiä miniristeilyjä, jotka alkavat Saint-Pierrestä ja päättyvät sinne. Poikkeamisia Saint-Pierren satamaan tehdään siis yhteensä 12, vaikka alkuperäisissä laskelmissa niiden määräksi oli arvioitu 50.

25) Vuosia 1999 ja 2000 koskevien lukujen perusteella komissio on tehnyt sen päätelmän, että Saint-Pierrelle ja Miquelonille aiheutuvien taloudellisten vaikutusten arvioinnin perusteena käytetyt olettamukset ovat olleet vääriä. Komissio on tehnyt Ranskan esittämien lukujen avulla taloudellisista vaikutuksista uuden arvion, jossa se on kuitenkin ottanut huomioon pienemmät poikkeamisluvut.

26) Välittömistä taloudellisista vaikutuksista voidaan todeta, että Ranskan viranomaisten arvioiden mukaan aluksen liikennöintikustannukset ovat 10,8 miljoonaa FRF vuodessa. Matkustajien kulutus on arvioitu 1,2 miljoonaksi FRF:ksi vuodessa. Tältä osin luvut perustuvat 50 poikkeamiseen vuodessa. Kuten edellä todettiin, vuosina 1999 ja 2000 alus poikkesi satamassa 5,5 kertaa vuodessa, ja tälle vuodelle poikkeamisten määräksi on arvioitu 12.

27) Kun otetaan huomioon laskelmissa esitettyjen taloudellisten vaikutusten luonne (elintarvikkeet, muut tarvikkeet, satamaoikeudet jne.), vaikutusten voidaan olettaa olevan suhteessa poikkeamisten määrään. Laskelmissa vai-

kutukset on arvioitu 50 poikkeamisen perusteella 12 miljoonaksi FRF:ksi vuodessa. Jos oletetaan, että Ranskan laatimat taloudelliset laskelmat ovat oikein aluksen poikkeamisen vaikutusten osalta ja otetaan huomioon poikkeamisten määrä vuosina 1999 ja 2000, saarille aiheutuvat vaikutukset ovat 5,5/50 eli 11 prosenttia alkuperäisistä arvioista. Vuonna 2001 vaikutukset olisivat 12/50 eli 24 prosenttia alkuperäisistä arvioista.

28) Kahtena viime vuotena todelliset vaikutukset ovat siis olleet 11 prosenttia 12 miljoonasta FRF:sta eli 1,32 miljoonaa FRF. Ranskan viranomaisten mukaan Saint-Pierrestä lähti tai sinne saapui kumpanakin vuonna 760 matkustajaa. Jos taloudellisten vaikutusten oletetaan olleen 1,32 miljoonaa FRF, kulutus henkilöä kohden olisi ollut 1 700 FRF. Luku on kohtuullinen, kun otetaan huomioon, että matkustajat viettävät saarilla todennäköisesti ainoastaan yhden yön ennen risteilyä tai sen jälkeen.

29) Vuodelle 2001 vaikutuksiksi voidaan arvioida 24 prosenttia 12 miljoonasta FRF:sta eli 2,88 miljoonaa FRF. Sitä seuraavien kahden vuoden risteilyohjelmat eivät ole vielä tiedossa. Kun käytetään perustana vuoden 2001 oletettuja lukuja, taloudelliset kokonaisvaikutukset Saint-Pierrelle ja Miquelonille viiden vuoden ajanjaksolla 1999—2003 ovat 1,32 + 1,32 + 3* (2,88) = 11,28 miljoonaa FRF. Tuen kokonaisarvo on 78 miljoonaa FRF, mikä on seitsemän kertaa enemmän kuin taloudellisten vaikutusten arvo saarille.

30) Välittömästi luoduista työpaikoista Ranskan viranomaiset ovat ilmoittaneet, että aluksen 55 työpaikkaan palkataan ensisijaisesti Saint-Pierren ja Miquelonin asukkaita. Ainoa varma tieto on kuitenkin, että neljä entistä saarilla asuvaa kalastajaa on saanut koulutusta aluksella työskentelyä varten. Voidaan siis olettaa, ettei miehistön jäsenistä kovinkaan moni ole saarten asukas.

31) Väitteitä siitä, että infrastruktuurien kehittämisestä ja muiden liikennöitsijöiden mahdollisesta saarten markkinoille tulemisesta saattaisi aiheutua muita välillisiä vaikutuksia, ei ole osoitettu eikä luultavasti edes voitaisi osoittaa toteen. Kyseiset väitteet eivät myöskään liity suoranaisesti hankkeen kehitysosuuteen eivätkä myöskään maksetun tuen oikeasuhtai-

suuden ongelmaan. Niitä ei siten tarvitse ottaa huomioon tässä arvioinnissa.

32) Koska CIL:llä ei ole mitään velvoitetta jatkaa aluksella Saint-Pierre ja Miqueloniin sekä niiltä pois suuntautuvaa liikennöintiä viiden vuoden jälkeen, komissio ei voi hyväksyä Ranskan viranomaisten näkemystä siitä, että huomioon otettavan ajanjakson olisi oltava yli viisi vuotta.

33) Edellä esitettyjen tekijöiden perusteella komissio toteaa, ettei hanketta voida katsoa pelkäksi kehityshankkeeksi. Oletettuja välittömiä työllistämisvaikutuksia ei ole voitu osoittaa toteen eivätkä olettamukset ole olleet realistisia. Lisäksi oletetut taloudelliset vaikutukset ovat olleet huomattavasti vähäisemmät kuin myönnetty tuki, mikä osoittaa, että tuen ja taloudellisten vaikutusten välillä on selkeä epäsuhta.

34) Komissio toteaa, että Ranska on myöntänyt kyseessä olevat tuet sääntöjenvastaisesti rikkoen perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohtaa. Tuki ei ole laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta annetun direktiivin mukaista eikä se näin ollen sovellu yhteismarkkinoille. Tuki on perittävä takaisin korkoineen.

— —

on tehnyt tämän päätöksen:

1 artikla

Ranskan kehitystukena ja verohelpotuksina myöntämää valtiontukea Saint-Pierren ja Miquelonin saarilla liikennöivälle Alstom Leroux Naval -telakalla rakennetulle Le Levant -matkustaja-alukselle ei voida katsoa laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta annetun direktiivin [90/684/ETY] 4 artiklan 7 kohdan mukaiseksi varsinaiseksi kehitystueksi, eikä se siten sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

1. Ranskan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun ja tuensaajille sääntöjenvastaisesti makse-

tun tuen keskeyttämiseksi ja perimiseksi takaisin sijoittajilta, jotka ovat välittömiä tuensaajia ja matkustaja-aluksen tämänhetkisiä omistajia.

2. Tuki on maksettava takaisin viipymättä kansallisen oikeuden menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano. Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajien käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti. Korko perustuu aluetukien avustusekvivalenttien laskennassa käytettyyn viitekorkoon.

— — "

III Kanne

4. Ranskan hallitus vaatii 8.10.2001 nostamallaan kanteella yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan riidanalaisen päätöksen ja velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

5. Komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan kanteen perusteettomaksi ja hylkäämään sen sekä velvoittamaan Ranskan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV Arviointi

6. Ranskan hallitus esittää vain yhden kanneperusteen, joka liittyy kyseisen tuen "kehitys"osuuden arviointiin. Se katsoo, että komissio on voinut evätä *tuen luokittelun kehitystueksi* vain tekemällä tosiseikkoja koskevia virheitä, oikeudellisia virheitä ja ilmeisiä arviointivirheitä, joiden vuoksi riidanalainen päätös on kumottava.

7. Ranskan hallitus myöntää, että yhteisöjen tuomioistuin on tunnustanut komission harkintavallan tällä alalla. Se viittaa tältä osin asiassa Saksa vastaan komissio[5] 5.10.1994 annetun tuomion 20 kohtaan, jossa yhteisöjen tuomioistuin lausui seuraavaa:

"[[d]irektiivin 90/684/ETY] 4 artiklan 7 kohdassa, jossa säädetään, että kyseisiä tukia 'voidaan' pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos ne ovat edellä mainitun

5 — Asia C-400/92 (Kok. 1994, s. I-4701).

OECD-sopimuksen kriteerien mukaisia, annetaan komissiolle harkintavaltaa. Lisäksi kyseisen kohdan toisen luetelmakohdan mukaan komission on varmistettava, että tuki on OECD:n kriteerien mukainen sekä tarkistettava suunnitellun tuen erityinen 'kehitys'osuus".

8. Ranskan hallitus katsoo kuitenkin, että komissio on ylittänyt tämän harkintavallan rajat. Se esittää kanneperusteensa tueksi neljä väitettä.

Ensimmäinen väite

9. Ensiksikin Ranskan hallitus korostaa, että työpaikkojen luomista koskevat tavoitteet on saavutettu. Sen mielestä komissio katsoi virheellisesti, että vain neljä entistä kalastajaa olisi saanut koulutuksen aluksella työskentelyä varten ja että miehistöön ei kuuluisi kovinkaan monta saarten asukasta.

10. Ranskan hallituksen mukaan 17 miehistön jäsentä on otettu työhön Antilleilla ja 12 Saint-Pierressä ja Miquelonissa. Aluksen vakituisen miehistön koko on näin ollen arvioiden (55 työpaikkaa) mukainen, ja varustamoon on perustettu 11 tointa suunniteltujen viiden sijasta.

11. Komissio katsoo, että Ranskan hallituksen väite, jonka mukaan työllisyyttä koskevat tavoitteet on saavutettu, on ilmeisen perusteeton, sillä väite on täysin esillä olevaa asiaa koskevien tosiseikkojen ja tietojen vastainen.

12. Komissio viittaa useisiin kirjeisiin, joilla Ranskan viranomaiset ovat vastanneet komission tietojensaantipyyntöihin, ja korostaa, että kirjeistä ilmenee seuraavaa:

— Le Levant -matkustaja-aluksessa on 55 hengen miehistö, joista 10 kuuluu päällystöön, 8 on merimiehiä ja 37 työskentelee majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalvelujen parissa

— Aluksen kansallisuutta koskeva vaatimus edellyttää tässä tapauksessa, että

aluksen päällikön, kansipäällystön ja konemiehistön on oltava ranskalaisia, koska miehistöstä vähintään puolet on ranskalaisia merimiehiä

— Vaikka aluksen kansallisuudesta johtuva velvoite käyttää ranskalaista miehistöä ei mahdollista sen takaamista, että miehistön jäsenet ovat Saint-Pierren asukkaita, varustamo on sitoutunut antamaan etusijan Saint-Pierren asukkaille ja osallistuu näin ollen kalastusalalla työskennelleiden irtisanottujen työntekijöiden uudelleenkoulutussuunnitelman täytäntöönpanoon (Ranskan viranomaisten mukaan neljä merimiestä on koulutuksessa, jonka jälkeen heidän on tarkoitus työskennellä Le Levant -aluksella)

— Maihin välillisesti luodut 11 tai 12 työpaikkaa ovat vastaanotto- ja siirtotehtäviin liittyviä osa-aikaisia työpaikkoja.

13. Komissio katsoo, että toteamus, jonka se teki riidanalaisen päätöksen 37 perustelukappaleessa, on sen aineiston mukainen, jonka Ranskan viranomaiset toimittivat oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana.

14. Komissio toteaa, että kannekirjelmässä esitetty väite, jonka mukaan 12 miehistön jäsentä olisi otettu työhön Saint-Pierressä ja Miquelonissa, ei ilmene komissiolle hallinnollisen menettelyn aikana toimitetuista tiedoista. Näitä tosiseikkoja, joita kanteen tueksi esitetyt asiakirjat eivät sitä paitsi tue, pitäisi näin ollen pitää uusina tosiseikkoina, joihin Ranskan hallitus ei näin ollen voi vedota yhteisöjen tuomioistuimessa.

15. Komissio lisää, että Ranskan hallituksen väite, jonka mukaan 17 miehistön jäsentä olisi otettu työhön Antilleilla, ei ole merkityksellinen asiassa, jonka osalta "kehitys"osuuden on jatkuvasti esitetty olevan suunnattu ainoastaan Saint-Pierren ja Miquelonin kehittämiseen, mikä sulkee pois kaikki muut direktiivissä 90/684/ETY tarkoitetut tukikelpoiset maat.

16. Ranskan hallitus myöntää vastauskirjelmässään, ettei se heti ilmoittanut komissiolle niiden miehistön jäsenten alkuperästä, jotka on otettu työhön sen komissiolle lähettämän 12.5.1999 päivätyn kirjeen jälkeen, jossa se oli ilmoittanut, että neljä kalastaja-merimiestä oli koulutuksessa.

17. Ranskan hallitus vahvistaa kuitenkin, että 12 miehistön jäsentä todellakin otettiin työhön Saint-Pierressä ja Miquelonissa, ja

täsmentää, että vuosien 1999, 2000 ja 2001 miehistöluetteloissa on 14 saarilla asuvaa henkilöä, joihin on lisättävä 11 tai 12 osa-aikaista työpaikkaa maissa.

18. Koska Ranskan hallitus myöntää itsekin, että tosiseikoista, joihin se perustaa ensimmäisen väitteensä, ei ilmoitettu komissiolle EY 88 artiklassa tarkoitetun oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana, katson, ettei väitettä voida hyväksyä.

19. Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Saksa vastaan komissio 5.10.2000 antamansa tuomion [6] 34 kohdassa, " — — on lisäksi syytä muistuttaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tukipäätöksen lainmukaisuutta on arvioitava niiden tietojen perusteella, joita komissiolla oli päätöstä tehdessään — — ". [7]

20. Tästä seuraa, että riitauttaakseen tukia koskevan komission päätöksen jäsenvaltio ei voi vedota tosiseikkoihin, joita ei ole esitetty EY 88 artiklan mukaisessa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä. [8]

21. Ranskan hallitus lisää vielä, että riidanalaisesta päätöksestä aiheutuva velvollisuus periä takaisin yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todetut tuet voi vaarantaa aluksen liikennöinnin ja paikallisten työpaikkojen pysyvyyden.

22. Tältä osin riittää, kun todetaan, että Ranskan hallituksen väite koskee väitettyjä vaikeuksia tuen takaisinperimisessä. Jos nämä vaikeudet tekevät päätöksen asianmukaisen täytäntöönpanon aivan mahdottomaksi, jäsenvaltio voi vedota niihin puolustautuakseen komission EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti nostamaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa kannetta vastaan. [9]

6 — Asia C-288/96 (Kok. 2000, s. I-8237).

7 — Ks. myös asia 234/84, Belgia v. komissio, tuomio 10.7.1986 (Kok. 1986, s. 2263, Kok. Ep. VIII, s. 717, 16 kohta) ja asia C-241/94, Ranska v. komissio, tuomio 26.9.1996 (Kok. 1996, s. I-4551, 33 kohta).

8 — Yhdistetyt asiat C-278/92—C-280/92, Espanja v. komissio, tuomio 14.9.1994 (Kok. 1994, s. I-4103): " — — Koska tätä seikkaa ei mainittu perustamissopimuksen 93 artiklassa tarkoitetun oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana vaan ensimmäistä kertaa vasta kanteessa, Espanjan kuningaskunta ei voi vedota siihen" (31 kohta).

9 — Asia C-350/93, komissio v. Italia, tuomio 4.4.1995 (Kok. 1995, s. I-699, 16 kohta); asia C-404/97, komissio v. Portugali, tuomio 27.6.2000 (Kok. 2000, s. I-4897, 39 kohta) ja asia C-261/99, komissio v. Ranska, tuomio 22.3.2001 (Kok. 2001, s. I-2537, 23 kohta).

23. Sitä vastoin nämä samat vaikeudet eivät vaikuta valtiontukia koskevan päätöksen pätevyyteen, mistä nyt esillä olevassa asiassa on kyse. Se, että jonkin päätöksen täytäntöönpano on vaikeaa, ei nimittäin tarkoita sitä, että kyseinen päätös olisi laiton.

24. Tästä syystä katson, että Ranskan hallituksen esittämää ensimmäistä väitettä ei voida hyväksyä.

Toinen väite

25. Toiseksi Ranskan hallitus kiistää komission arvion taloudellisista vaikutuksista.

26. Ranskan hallitus katsoo kannekirjelmässä erityisesti, että komissio ei voinut oikeudellista virhettä tekemättä arvioida tuen taloudellisia vaikutuksia vuosiksi 2001—2003 ekstrapoloimalla ne vuosia 1999 ja 2000 koskevista todetuista luvuista, etenkään kun kahteen ensimmäiseen kauteen vaikuttivat aluksen tekniset vauriot.

27. Komissio vastasi vastineessaan, että väite perustuu riidanalaisen päätöksen selkeästi virheelliseen tulkintaan.

28. Komission laskelma ei nimittäin sen mukaan perustu vuosien 1999 ja 2000 lukuihin vaan vuoden 2001 lukuihin. Komissio selittää tätä asiaa seuraavasti:

"Riidanalaisessa päätöksessä hyväksytään Ranskan viranomaisten esittämät laskelmat (jotka perustuivat olettamukseen, että alus poikkeaa Saint-Pierressä ja Miquelonissa 50 kertaa vuodessa — katso 22 kohta) ja todetaan, että liikennöintikausilla 1999 ja 2000 saarilla poikettiin vain 11 kertaa, vaikka alkuperäisten laskelmien mukaan saarilla olisi pitänyt poiketa 100 kertaa (katso 23 kohta), ja vuonna 2001 saarilla oli suunnitelmien mukaan tarkoitus poiketa 12 kertaa (katso 24 kohta). Tällä perusteella riidanalaisessa päätöksessä lasketaan todellisten taloudellisten vaikutusten olevan 1,32 miljoonaa FRF vuosina 1999 ja 2000 (katso 28 kohta) ja

2,88 miljoonaa FRF vuonna 2001. Näin ollen riidanalaisessa päätöksessä todetaan seuraavaa:

'29) Vuodelle 2001 vaikutuksiksi voidaan arvioida 24 prosenttia 12 miljoonasta FRF:sta eli 2,88 miljoonaa FRF. *Sitä seuraavien kahden vuoden* (vuosien 2002 ja 2003) risteilyohjelmat eivät ole vielä tiedossa. *Kun käytetään perustana vuoden 2001 oletettuja lukuja,* taloudelliset kokonaisvaikutukset Saint-Pierrelle ja Miquelonille viiden vuoden ajanjaksolla 1999—2003 ovat 1,32 + 1,32 + 3* (2,88) = 11,28 miljoonaa FRF. Tuen kokonaisarvo on 78 miljoonaa FRF, mikä on seitsemän kertaa enemmän kuin taloudellisten vaikutusten arvo saarille'". [10]

29. Riidanalaisen päätöksen 29 perustelukappaleesta käy kiistatta ilmi, että koska komissiolla ei ollut tietoa vuosien 2002 ja 2003 risteilyohjelmista, se laati näitä vuosia koskevat laskelmat käyttäen perusteena vuoden 2001 oletettuja lukuja eikä vuosien 1999 ja 2000 lukuja.

30. Tästä syystä yhdyn komission kantaan, jonka mukaan ekstrapolaatiota koskeva Ranskan hallituksen väite perustuu riidanalaisen päätöksen virheelliseen tulkintaan.

10 — Kursivointi alkuperäinen.

31. Lisäksi Ranskan hallitus ei käsittele ekstrapolaatiota koskevaa väitettään enää vastauskirjelmässään.

32. Ranskan hallitus huomauttaa vastauskirjelmässään sen sijaan, että tieto, jonka mukaan alus olisi poikennut saarilla 100 kertaa vuosina 1999 ja 2000, on peräisin komissiolta eikä Ranskan hallitukselta. Ranskan hallituksen mukaan se ilmoitti 12.5.1999 päivätyssä kirjeessä komissiolle ainoastaan, että poikkeamisia (touchée) oli 50. Se täsmentää, että kukin poikkeaminen (escale) sisältää kaksi poikkeamista (touchée), yhden maihin saavuttaessa ja yhden maista lähdettäessä.

33. Komissio katsoo, että väite on perusteeton ja että se on joka tapauksessa jätettävä tutkimatta. Se toteaa, että Ranskan viranomaiset mainitsivat 12.5.1999 päivätyssä kirjeessään, että aluksen liikennöintiin liittyviin kuluihin kuuluvat myös satamassakäyntikulut [50 poikkeamisesta (touchée)], joiden määrä oli 750 000 FRF.

34. Komissio katsoo, että Ranskan hallituksen vastauskirjelmässään esittämä väite, jonka mukaan kukin poikkeaminen (escale) sisältää kaksi poikkeamista (touchée), on ristiriidassa poikkeamisen (escale) käsitteen kanssa, sellaisena kuin se on määritelty ranskan kielen sanakirjoissa. Komissio katsoo, että termit "escale" ja "touchée" ovat synonyymejä, eli yksi poikkeaminen (escale) tarkoittaa yhtä eikä kahta poikkeamista (touchée).

35. Lisäksi Ranskan hallituksen esittämää määritelmää ei ole komission mukaan esitetty riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneen menettelyn missään vaiheessa, vaikka komissio on lausumansa mukaan koko tutkinnan ajan selvästi osoittanut pitävänsä poikkeamisten lukumäärää tärkeänä. Ehdotettua määritelmää ei näin ollen voida ottaa tutkittavaksi.

36. Katson, että Ranskan hallituksen väitettä, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleessa esitetty poikkeamisten lukumäärä sata vuosina 1999 ja 2000 on virheellinen, ei voida ottaa tutkittavaksi, kuten komissio perustellusti toteaa.

37. Väite esitettiin nimittäin ensimmäistä kertaa vasta vastauskirjelmässä. Tätä väitettä ei myöskään voida pitää sen ekstrapolaatiota koskevan väitteen tarkentamisena, johon Ranskan hallitus vetoaa kannekirjelmässään. Ranskan hallitus ei kannekirjelmässään nimittäin kiistä — kuten se tekee vastauskirjelmässään — vuosiksi 1999 ja 2000 suunniteltujen poikkeamisten määrää, jota komissio käytti riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleessa, vaan ilmoittaa ainoastaan — virheellisesti, kuten totesin — että vuosien 2002 ja 2003 taloudellisia vaikutuksia ei voida laskea vuosien 1999 ja 2000 lukujen perusteella.

38. Poikkeamisten lukumäärää vuosina 1999 ja 2000 koskeva väite on joka tapauksessa perusteeton.

39. Väitteessä Ranskan hallitus arvostelee komissiota lähinnä siitä, että tämä yliarvioi riidanalaisessa päätöksessä vuodeksi 1999 ja 2000 suunniteltujen poikkeamisten määrän käyttämällä perusteena virheellistä tulkintaa luvusta, jonka Ranskan hallitus ilmoitti 12.5.1999 päivätyssä kirjeessään.

40. Muistutan, että kyseisessä kirjeessä Ranskan hallitus ilmoitti suunniteltujen poikkeamisten (touchée) määräksi 50 (vuodessa). Riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleesta käy ilmi, että komissio tulkitsi 50 "poikkeamisen" (touchée) vastaavan 50:tä "poikkeamista" (escale) vuodessa, eli 100:aa poikkeamista (escale) vuosina 1999 ja 2000.

41. Ranskan hallituksen vastauskirjelmässään esittämän väitteen mukaan komission ei olisi pitänyt perustaa laskelmiaan arvioon 50 poikkeamisesta (escale) vuodessa vaan ainoastaan 25 poikkeamisesta (escale) vuodessa, koska Ranskan hallituksen

mukaan jokainen poikkeaminen (escale) sisältää kaksi poikkeamista (touchée).

42. Tältä osin riittää mielestäni kuitenkin, kun todetaan, ettei komissio ole toiminut virheellisesti tulkitessaan, että 50 poikkeamisella (touchée) Ranskan hallitus tarkoitti 50:tä poikkeamista (escale). Kuten komissio perustellusti toteaa, ei ole minkäänlaista kielitieteellistä tai muutakaan syytä katsoa, etteivät "touchée" ja "escale" olisi synonyymejä.

43. Jos Ranskan hallitus näin ollen olisi kuitenkin halunnut tulkita ilmeisen epätavallisesti, että jokainen poikkeaminen (escale) käsittää kaksi poikkeamista (touchée) sen olisi pitänyt ilmoittaa asiasta komissiolle oikeudenkäyntiä edeltävän menettelyn aikana. Koska se ei näin tehnyt, se ei voi moittia meneillään olevassa oikeudenkäynnissä komissiota siitä, että tämä pitää termejä "touchée" ja "escale" synonyymeinä.

44. Vastauskirjelmässään Ranskan hallitus huomauttaa vielä, että uusimpien saatavilla olevien lukujen mukaan tuen taloudelliset vaikutukset olivat 492 000 euroa vuonna 1999, 349 000 euroa vuonna 2000 ja 821 000 euroa vuonna 2001 eli yli 1 600 000 euroa aluksen kolmen ensimmäisen liikennöintivuoden aikana.

45. Komissio vastaa, että kyseiset tiedot toimitettiin riidanalaisen päätöksen jälkeen ja tästä syystä niitä ei voida ottaa tutkittavaksi.

46. Joka tapauksessa komissio katsoo, etteivät nämä uudet luvut, joita ei ole selitetty eikä eritelty, ole merkityksellisiä nyt esillä olevan asian kannalta. Komissio epäilee väitettyjä taloudellisia vaikutuksia koskevien viimeksi esitettyjen lukujen ja kyseisten kolmen vuoden aikana tehtyjen risteilyjen määrän (11 vuonna 1999, 9 vuonna 2000 ja 12 vuonna 2001) välistä johdonmukaisuutta.

47. Komissio toteaa myös, että näiden lukujen ja erityisesti vuotta 2001 koskevien lukujen esittäminen 31.1.2002 päivätyssä vastauskirjelmässä näyttäisi viittaavan siihen, että nämä luvut olivat tiedossa kuukausi tilivuoden päättymisen jälkeen. Komissio toteaa kuitenkin, ettei Ranskan hallitus ollut toimittanut kyseisiä tietoja vuosien 1999 ja 2000 osalta hallinnollisen menettelyn aikana.

48. Tältä osin mielestäni riittää niin ikään, kun todetaan, että "uusimmat saatavilla olevat luvut", jotka Ranskan hallitus mainitsee vastauskirjelmässään, eivät olleet komission tiedossa sinä päivänä, kun riidanalainen päätös tehtiin.

49. Tästä syystä luvut eivät voi vaikuttaa riidanalaisen päätöksen laillisuuteen. Kuten nimittäin edellä huomautin, riidanalaisen päätöksen laillisuutta on arvioitava niiden tietojen perusteella, jotka komissiolla oli sillä hetkellä, kun se teki riidanalaisen päätöksen.

50. Toisen väitteen osalta Ranskan hallitus viittaa matkailun määrän kasvuun ja Le Levant -aluksen aikaansaamiin seurannaisvaikutuksiin.

51. Olen kuitenkin sitä mieltä, että nämä tiedot eivät aseta kyseenalaiseksi toteamuksia, jotka komissio esittää riidanalaisen päätöksen 31 perustelukappaleessa ja joiden mukaan välillisiä vaikutuksia infrastruktuurin kehittämiseen ja muiden liikennöitsijöiden mahdolliseen markkinoille saapumiseen ei ollut esitetty määrällisesti eivätkä ne koskettaneet kyseisen tuen ympäristönäkökohtaa.

52. Lisäksi Ranskan hallitus väittää, että komissio ei ole asettanut kyseenalaiseksi vastaavanlaisia hankkeita eräällä merentakaisella alueella, mistä on osoituksena Ranskan Polynesiassa liikennöivää Renaissance-alusta koskeva päätös, jonka komissio teki 30.3.1999.

53. Komissio vastaa, että se, että se on hyväksynyt aiemmin merentakaisia alueita koskevia muita vastaavankaltaisia hankkeita, ei vaikuta riidanalaiseen tukeen. Se osoittaa komission mielestä vain sen, ettei komissio lähtökohtaisesti vastusta tämänkaltaisia tukia, kunhan direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 7 kohdassa esitetyt edellytykset täyttyvät.

54. Tältä osin riittää, kun todetaan, ettei Ranskan hallitus osoita konkreettisella tavalla, että Levant-aluksen tapaus ja Renaissance-aluksen tapaus olisivat täysin samanlaisia tapauksia, joita komissio olisi kohdellut eri tavalla.

55. Edellä esitetystä seuraa, että Ranskan hallituksen esittämää toista väitettä ei voida hyväksyä.

Kolmas väite

59. Tästä seuraa komission mielestä, että toteamus, jonka komissio on tehnyt riidanalaisen päätöksen 22 perustelukappaleessa, ei sisällä tosiseikkoja koskevaa virhettä.

56. Kolmanneksi Ranskan hallitus esittää kannekirjelmässään, että on virheellistä väittää, että taloudellisia vaikutuksia koskevat arviot perustuivat olettamukseen, jonka mukaan kyseinen alus olisi 160 päivää vuodessa Saint-Pierren ja Miquelonin alueella. Se korostaa, että alkuperäinen sitoumus tältä osin koski ainoastaan 130:tä päivää vuodessa. Ranskan hallituksen mukaan tämä tavoite kuitenkin ylitettiin vuonna 2001 (135 päivää) ja melkein saavutettiin vuonna 1999 (121 päivää) sekä vuonna 2000 (119 päivää).

60. Komissio lisää vielä, että kannekirjelmässä esitetty väite, jonka mukaan alus olisi ollut kyseisellä alueella 121 päivää vuonna 1999, 119 päivää vuonna 2000 ja 135 päivää vuonna 2001, ei ilmene komissiolle hallinnollisen menettelyn aikana toimitetuista tiedoista millään tavoin. Komission mukaan nämä väitetyt tiedot, joiden tueksi ei sitä paitsi ole esitetty mitään näyttöä, ovat näin ollen niin ikään uusia tosiseikkoja, joihin Ranskan hallitus ei voi vedota yhteisöjen tuomioistuimessa.

57. Komissio katsoo, että kyseinen väite on asiaan liittyvien tosiseikkojen vastainen ja perustuu riidanalaisen päätöksen virheelliseen tulkintaan.

61. Vastauskirjelmässään Ranskan hallitus myöntää, että maininta 160 päivästä oli virheellinen ja johtui kirjoitusvirheestä, jota se pyytää anteeksi komissiolta ja yhteisöjen tuomioistuimelta. Se täsmentää, että kyse oli tosiasiassa 120—130 päivän ajanjaksosta, joka vastaa aluksen toukokuun lopun ja lokakuun alun välistä liikennöintikautta.

58. Komissio väittää, että ainoat tätä seikkaa koskevat tiedot, jotka Ranskan viranomaiset toimittivat riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa tutkintamenettelyssä, sisältyivät niiden 12.5.1999 ja 14.6.2000 päivättyihin kirjeisiin, joissa nimenomaisesti ja tyhjentävästi esitetään, että alus olisi liikennöinyt 160 päivänä vuodessa.

62. Vastaajan vastauskirjelmässä komissio toteaa, että Ranskan hallitus myöntää viitanneensa 160 päivään 130 päivän sijasta. Komissio kiistää kuitenkin esitetyn selityk-

sen, eli sen, että kyse olisi ollut kirjoitusvirheestä.

63. Tältä osin riittää, kun todetaan, että Ranskan hallitus myöntää itsekin ilmoittaneensa komissiolle, että alus liikennöi 160 päivänä vuodessa.

64. Se, että kyse olisi ollut vain kirjoitusvirheestä, ei tunnu kovin todennäköiseltä, sillä sama luku on mainittu kahteen otteeseen eli 12.5.1999 ja 14.6.2000 päivätyissä kirjeissä.

65. Lisäksi kuten komissio toteaa, 12.5.1999 päivätyssä kirjeessä todetaan, että "alus liikennöi Saint-Pierren ja Miquelonin saarilta noin 160 päivänä vuodessa kesäkuun alusta *lokakuun loppuun*". [11] Kesäkuun alun ja lokakuun lopun välinen viiden kuukauden ajanjakso vastaa todellakin 160:tä päivää.

66. Katson näin ollen, ettei Ranskan hallitus ole osoittanut komission tehneen virhettä, kun komissio riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 22 perustelukappaleessa viittasi 160 päivään. Ranskan hallituksen kolmatta väitettä ei näin ollen voida hyväksyä.

Neljäs väite

67. Neljänneksi Ranskan hallitus väittää, että vaikka taloudelliset vaikutukset olivat pienemmät kuin tuen määrä, näitä vaikutuksia pitäisi vielä arvioida saarten olosuhteet ja erityisesti niiden koko ja taloudellinen potentiaali huomioon ottaen.

68. Tältä osin Ranskan hallitus väittää, että taloudellinen tilanne on taantunut, koska kalastus on vähentynyt ja koska investoinnit rakennusalalla ja yleisten töiden alalla ovat vähentyneet. Saint-Pierren ja Miquelonin alueellisen yhteisön talous on pahoissa vaikeuksissa, minkä vuoksi tuki olisi entistäkin tärkeämpää.

69. Väitteensä tueksi Ranskan hallitus esittää, että Institut d'émission des départements d'outre-mer -laitoksen tekemän tutkimuksen mukaan vuodelle 2000 olivat edellisvuoden tapaan ominaisia talouden uudistumiseen ja talouden monipuolistumiseen liittyvät ongelmat. Tätä väitettä

11 — Kursivointi tässä.

tukee merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista yhteisöön 27.11.2001 tehtyyn päätökseen [12] liitetty luettelo sekä Euroopan kehitysrahasto, joiden mukaan Saint-Pierre ja Miquelon kuuluu vähiten kehittyneiden merentakaisten maiden ja alueiden joukkoon.

70. Komissio muistuttaa, että riidanalaisessa päätöksessä esitetyssä arvioinnissa otetaan huomioon Ranskan viranomaisten toimittamat tiedot työllisyydestä ja aluksen liikennöinnistä aiheutuvista suorista taloudellisista vaikutuksista.

71. Komissio toteaa lisäksi, että se oli ilmoittanut riidanalaisen päätöksen 29 perustelukappaleessa taloudelliset vaikutukset saarten väestölle ja sen mukaan niiden osuus oli 1 735 FRF asukasta kohden viiden vuoden aikana eli keskimäärin 347 FRF vuodessa. Tätä tietoa on verrattava Ranskan viranomaisten 27.4.2001 päivätyssä kirjeessään esittämiin arvioihin, joiden mukaan määrä olisi noin 300 FRF asukasta kohden. Sitä on verrattava myös Saint-Pierren ja Miquelonin bruttokansantuotteeseen asukasta kohden eli 66 930 FRF:iin, jonka perusteella saaret sijoittuvat Yhdistyneiden kansakuntien kehitysohjelman luetteloon otetuista maista "rikkaimpaan" neljännekseen.

72. Komissio toteaa, että Ranskan viranomaisten mainitsemaa Institut d'émission des départements d'outre-mer -laitoksen raporttia ei mainittu hallinnollisen menettelyn aikana eikä sen nojalla voida missään tapauksessa asettaa kyseenalaiseksi komission arviota tuen taloudellisista vaikutuksista. Komissio esittää kyseisen raportin muista jaksoista lainauksia, jotka muuttavat Ranskan hallituksen antamaa kuvaa asiasta.

73. Mitä tästä Ranskan hallituksen väitteestä on ajateltava?

74. Ranskan hallitus moittii komissiota siitä, ettei se taloudellisia vaikutuksia arvioidessaan ole ottanut riittävästi huomioon saarten kokoa ja taloudellista potentiaalia.

75. Ranskan hallitus ei kuitenkaan konkreettisesti selitä, miten se, ettei komissio olisi ottanut näitä seikkoja huomioon — minkä komissio kiistää — olisi vaikuttanut taloudellisia vaikutuksia koskevaan komission arviointiin.

12 — EYVL L 314, s. 25.

76. Ranskan hallitus nimittäin ainoastaan kuvailee taloudellisten ja rahoituksellisten näkökohtien kannalta niitä suuria vaikeuksia, joita Saint-Pierren ja Miquelonin alueellisella yhteisöllä on tällä hetkellä.

77. Kuten komissio perustellusti kuitenkin huomauttaa, nämä suuret vaikeudet eivät ole riittävä syy siihen, että tuet laivojen rakentamiseen ja jalostamiseen voitaisiin luokitella direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuksi "kehitysavuksi kehitysmaille".

78. Asianomaisen maan on nimittäin oltava tilanteessa, joka edellyttää kehitystä, mutta tämän lisäksi asianomaisilla tuilla on myös todella edistettävä tätä kehitystä.

79. Riidanalainen päätös perustuu kuitenkin siihen, että jälkimmäinen ehto ei toteudu. Tämä ilmenee hyvin johdantoosan 33 perustelukappaleesta, jossa todetaan seuraavaa:

"Edellä esitettyjen tekijöiden perusteella komissio toteaa, ettei hanketta voida katsoa pelkäksi kehityshankkeeksi. Oletettuja välittömiä työllistämisvaikutuksia ei ole voitu osoittaa toteen eivätkä olettamukset ole olleet realistisia. Lisäksi oletetut taloudelliset vaikutukset ovat olleet huomattavasti vähäisemmät kuin myönnetty tuki, mikä osoittaa, että tuen ja taloudellisten vaikutusten välillä on selkeä epäsuhta."

80. Tästä seuraa mielestäni, että pelkkä Ranskan toteamus siitä, että Saint-Pierren ja Miquelonin tilanne on talouden ja rahoituksen kannalta vaikea, ei riitä vielä osoittamaan, että kyseinen tuki pitäisi luokitella direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetuksi kehitystueksi tai että komissio, joka perusti päätöksensä siihen, ettei tuella ollut todellisia vaikutuksia saarten kehittymiseen, olisi tehnyt arviointivirheen.

81. Ranskan hallituksen neljättä väitettä ei mielestäni näin ollen voida myöskään hyväksyä.

V Ratkaisuehdotus

82. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin:

— hylkää kanteen

— velvoittaa Ranskan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.